

Elevskyddsombudsutbildning

Handledningsdel

Innehåll

Handledning – Elevskyddsombudutbildning

Bakgrund.....	2
Syfte och mål.....	3
Vad behöver jag som är ansvarig göra?.....	5
Så här fungerar det.....	7
Förberedelser inför utbildning av elevskyddsombud.....	11
Elevskyddsombudsutbildningens delar.....	14

Hur kan skolan arbeta vidare?

- avslutande del i handledning

Frågor och förslag att arbeta vidare med.....	15
Några råd och tips till nya elevskyddsombud.....	17

Bakgrund - handledning

Från och med årskurs 7 i grundskolan och i gymnasieskolan har eleverna rätt att medverka i skolans arbetsmiljöarbete genom att utse elevskyddsombud - Arbetsmiljölagen kap.6 paragraf 17 och 18.

Grundskoleförvaltningen har tagit fram en elevskyddsombudsutbildning för att tillgodose behov och önskemål som skolor uttryckt kopplat till sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Kartläggningen som gjordes inför framtagandet visade att skolorna vill planera och genomföra elevskyddsombudsutbildningar själva utifrån skolans förutsättningar.

Elevskyddsombudsutbildningen består av tre delar: en film och en powerpointpresentation samt en tillhörande handledning. Filmen är tänkt att visas för alla elever i årskurs 7–9 för att öka kunskapen

om elevskyddsombud och som en del i skolans systematiska arbetsmiljöarbete. I utbildningsmaterialet finns också frågor och förslag som elevskyddsombuden kan arbeta vidare med. Rektor utser ansvarig för elevskyddsombuden.

Materialet har arbetats fram tillsammans med rektorer, utbildningsansvariga för elevskyddsombud på utbildningsförvaltningen, elevskyddsombud, ledamöter i ungdomsfullmäktige, HR, styrning och ledning, enheten för utredning och juridik, säkerhet och fastighet samt kvalitet och utveckling.

**Lycka till i det viktiga
arbetsmiljöarbetet tillsammans
med eleverna!**

Syfte och mål - handledning

Elevskyddsombudsutbildningen genomsyras av de lagar och planer som reglerar den fysiska och psykosociala arbetsmiljön – Arbetsmiljölagen, Barnkonventionen och Skollagen.

Rektor bedömer vilka risker som finns som kan göra att elever eller medarbetare kan bli sjuka eller skadas i skolan. Rektor tar också ansvar för att se till att förebygga de riskerna. Alla på skolan är skyldiga att följa arbetsmiljöreglerna och bidra till en god arbetsmiljö.

Vi är varandras arbetsmiljö!

Syfte och mål

Elevskyddsombudsutbildningens syfte är att eleverna ska veta vilka rättigheter de har och vilka lagar och regler som gäller. Eleverna ska få kunskap om tystnadsplikt, om hur elevernas rätt till inflytande och delaktighet som elevskyddsombud kan påverka och förbättra arbetsmiljön på skolan. Utbildningen syftar också till att öka likvärdigheten med fokus på skolornas arbetsmiljöarbete. Målet är att elever på skolan ska vara delaktiga i skolans systematiska arbetsmiljöarbete.

”Från och med årskurs 7 i grundskolan och i gymnasieskolan har eleverna rätt att medverka i skolans arbetsmiljöarbete genom att utse elevskyddsombud. Elevskyddsombuden utses av alla elever, och representerar alla eleverna”

Arbetsmiljöverket

Vad behöver jag som är ansvarig göra?

Elevskyddsombudsutbildningen består av tre delar, en film och en powerpointpresentation samt en handledning med bilder från filmen, lagar och styrdokument, workshops och reflektionsövningar.

Läs igenom handledningen, check-listan och powerpointpresentationen och se filmen.

Filmen är tänkt att visas för alla elever i åk 7–9 för att öka kunskapen om elevskyddsombud och som en del i skolans systematiska arbetsmiljöarbete. Därefter utses elevskyddsombud som representerar eleverna på skolan. Du som är ansvarig på skolan träffar alla elevskyddsombud för att gå igenom

om uppdraget och arbetsmiljöarbetet på skolan och är den som håller i utbildningen som elevskyddsombuden har rätt att få.

I slutet av powerpointpresentationen finns reflektionsövningar, workshops och en fördjupningsdel samt förslag på checklista som ni kan använda i ert arbete framåt. Skriv ut intyg till eleverna som genomfört utbildningen.

Tidsåtgång

- » Film ca 4 min
- » Powerpointpresentation ca 30 min
- » Reflektionstid med övningar ca 30 min
- » Ta fram en gemensam plan med elevskyddsombuden på skolan ca 30 min

Planera för att elevskyddsombuden träffas för att lära känna varandra och förstå sitt uppdrag. Den som ansvarar för elevskyddsombuden håller i utbildningen och planerar för att elevskyddsombuden blir delaktiga i skolans systematiska arbetsmiljöarbete.

Så här fungerar det:

Rektor eller den som rektor utsett som ansvarig för elevskyddsombud på skolan träffar elevskyddsombuden för att gå igenom uppdraget och arbetsmiljöarbetet på skolan samt håller i utbildningen. Det är rektorn som ska se till att elevskyddsombuden får den utbildning de behöver för sitt uppdrag. Rektorn ska också informera elever och personal på skolan vem eller vilka som är elevskyddsombud. Elevskyddsombud representerar eleverna i arbetsmiljöfrågor. Det gäller både den fysiska och den psykosociala miljön.

Eleverna har rätt att utse två elevskyddsombud per årskurs på högstadiet, om färre elevskyddsombud utses än så kan skolans elever delas upp mellan elevskyddsombuden. De yngre eleverna har rätt att delta i arbetsmiljöarbetet efter ålder, mognad och förutsättningar.

Utbildningen ska genomföras då mandatperioden börjar och den ska ge grundläggande kunskaper om arbetsmiljöarbete och de regler som finns på arbetsmiljöområdet. Det finns ingen reglering hur länge en mandatperiod är utan det bestäms lokalt på skolan.

Två av skolans elevskyddsombud har rätt att delta i sammanträden med skolans skyddskommitté. Enligt arbetsmiljöförordningen har inte eleverna rösträtt på dessa möten utan endast yttranderätt. När personliga frågor behandlas, som vid rehabiliteringsutredningar, får elevskyddsombuden inte delta.

Skyddsombuden för medarbetare i skolan har rätt att stoppa arbete som utgör fara för liv och hälsa. Den rättigheten har inte elevskyddsombuden.

Det finns ingen lag på hur skolan ska utse elevskyddsombud. Tips från skolor som har ett väl fungerande arbetsmiljöarbete med elevskyddsombud är att involvera elevrådet.

Som elevskyddsombud ska eleven:

- » Vara med på skyddsronder
- » Delta i planering av ombyggnad av skolan
- » Delta när Arbetsmiljöverket kommer på inspektion.
- » Bevaka att skolan utför skyddsronder både för den fysiska och psykiska miljön

Elevskyddsombudets rättigheter och skyldigheter

Elevskyddsombudet måste föra vidare synpunkter, klagomål och krav från eleverna även om hen inte håller med. Elevskyddsombud har tystnadsplikt. Det innebär att om en elev berättar något känsligt ska förtroendet hållas och bara föras vidare till rätt personer. Om det exempelvis gäller ett kränkingsfall ska bara informationen föras vidare till skolans elevhälsoteam. Om elevskyddsombudet får reda på känslig information i skyddskommitténs gäller tystnadsplikten. Vid behov hänvisa elevskyddsombudet

till dem i skolans medarbetare som har tystnadsplikt i sitt yrke, som till exempel skolsköterskan, skolläkaren eller skolkuratoren.

Elevskyddsombudets roll i skyddskommittén

Elevskyddsombud har rätt att sitta med i skolans skyddskommitté, de har inte rätt att lämna förslag eller rösta i skyddskommittén, men har rätt att yttra sig i de frågor som tas upp. Elevskyddsombuden kan begära att synpunkterna antecknas i minnesanteckningar eller protokoll från mötet. Elevskyddsombuden kan alltid be rektorn att ta med de frågor

som eleverna tycker är viktiga på dagordningen.

Huvudmannen (grundskolenämnden) har det yttersta ansvaret för arbetsmiljön i skolan. Huvudmannen har fördelat uppgifter för det systematiska arbetsmiljöarbetet till rektorn på skolan. Rektorn ska bland annat bedöma vilka risker som finns för att elever eller de anställda kan bli sjuka eller skadas i skolan och förebygga de riskerna. Men alla på skolan är skyldiga att följa arbetsmiljöreglerna och bidra till en god arbetsmiljö.

Elever i förskoleklass, grundskolans årskurs 1-6, grundsärskolans årskurs 1-9, gymnasiesärskolan samt särskild utbildning för vuxna ska ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet, men de företräds inte av elevskyddsombud eller studerandeskyddsombud.

Förberedelser inför utbildning av elevskyddsombud

Checklista

- Gå igenom powerpointpresentationen och se filmen
- Bestäm hur elevskyddsombud ska utses på skolan
- Sätt tidplan med datum för att visa film, utse elevskyddsombud, utbildningstillfälle och möten.
- Visa gärna filmen på klassråd (åk 7-9)
- Utse elevskyddsombud
- Bestäm datum för utbildningstillfälle och framtagande av gemensam plan för arbetsmiljöarbete på skolan
- Skriv ut broschyren Arbetsmiljön i skolan (ADI 565) så att alla elevskyddsombud har varsin broschyr. Du hittar den på arbetsmiljöverkets hemsida.

Tips!

Skriv ut powerpointpresentationen och dela ut till elevskyddsombuden så att de har utbildningsmaterialet och kan uppdatera sig vid behov.

Elevskyddsombuds- utbildningens delar

- » Välkomna!
Vilka förväntningar finns? Berätta att eleverna har rätt att få ledigt för att kunna gå utbildningen
- » Presentationsrunda med en lärare
känna varandra-övning
- » Gå igenom powerpointpresentationen och se filmen tillsammans
- » Ge elevskyddsombuden broschyren "Arbetsmiljön i skolan" från arbetsmiljöverket
- » Vad säger statistiken?
- » Workshop och reflektionsövningar
- » Fördjupningsdel
- » Intyg efter avslutad utbildning

Några råd och tips till nya elevskyddsombud

Lär dig dina rättigheter

Du har rätt till utbildning, information och ledighet från skolarbetet när det behövs för uppdraget, och rätt att vara med i skolans skyddskommitté.

Håll koll på den fysiska arbetsmiljön

Gå skyddsrund och använd check-listor för att ringa in problem som smutsiga toaletter, bullrig matsal, stökiga korridorer och dålig luft i klassrummet. Håll koll på den psykosociala miljön. Förekommer kränknigar? Hur är stressnivån?

Samarbeta med andra

Samverka med rektor och med skyddsombuden för lärare och annan skolpersonal. Samarbeta med andra elevskyddsombud.

Planera - genomför

Se till att skyddskommittén gör en arbetsmiljöplan. Bestäm vem som ansvarar för vad, när det ska vara klart samt hur och när det ska följas upp.

Gör dig känd på skolan

De elever du representerar behöver få veta vem du är och vad du gör som elevskyddsombud.

Du representerar eleverna - inte dig själv

Om elever på skolan ber dig föra fram förslag eller synpunkter ska du göra det även om du inte delar deras åsikt.

Bevara förtroenden

Om du får veta något i förtroende, sprid inte informationen till andra än dem som måste få veta, till exempel rektor eller elevhälsoteamet. Respektera tystnadsplikten. Elevskyddsombuden ska inte vara med när sekretessbelagda saker behandlas, men om du ändå råkar höra något sådant har du tystnadsplikt.

**Välj ut ett par reflektionsövningar
och workshops som ni tillsammans
kan arbeta med.**

Frågor och förslag att arbeta vidare med

- » När och hur ofta ska elevskyddsombuden träffas?
- » Vilka enkäter finns för att ta reda på hur trivseln på skolan är?
- » Hur blir elevskyddsombuden delaktiga i skolans systematiska arbetsmiljöarbete? Hur kan elevskyddsombuden vara delaktiga i arbetet med skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling?
- » Arbeta för att ha en stående punkt om arbetsmiljö i dagordning för elevråd/klassråd om detta inte redan finns.
- » Hur följs arbetet upp? Hur återkopplar skolan till elevskyddsombud och elever?
- » Lyft goda exempel där elever varit delaktiga.
- » Hur utvärderas arbetsmiljöarbetet med elevskyddsombuden?
- » Utbyte/samverka med andra skolor.
- » Intyg till alla elevskyddsombud som gått utbildningen.
- » Ni kan få inspiration eller använda er av det som prevent tagit fram. Checklistor för att undersöka arbetsmiljön hittar du på prevent.se.

**Läs mer på
skolverkets hemsida!**

Vem ska elevskyddsombuden kontakta för att ställa frågor eller dela information om skolans arbetsmiljö?

Hur ska elever på skolan få veta om att elevskyddsombud finns och vilka de är?

Hur ofta ska elevskyddsombuden träffas?

På lärarakademin och intranätet finns samlat stöd under normer och värden för dig som vill ha mer material och stöd.

Scanna QR-koden för att komma till Lärarakademin.

